



POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK FOR VANDLØB OG ÅDALE

Naturlige vandløb og ådale med en rig natur er en forudsætning for sunde bestande af en lang række fiskearter. Men en stor del af de danske vandløb og ådale er påvirket negativt af menneskelig aktivitet. Danmarks Sportsfiskerforbund arbejder målrettet på at forbedre forholdene ved at få fjernet spærringer, indføre mere skånsom vedligeholdelse af vandløbene og en fremtidig forvaltning, der tænker ådale og vandløb sammen.

VANDLØB OG ÅDALE I DAG

De danske vandløb og ådale er levested for et stort antal planter og dyr, og samtidigt fungerer de som vigtige spredningskorridorer i landskabet. Der er i Danmark ca. 64.000 km vandløb, som alle er omfattet af vandløbsloven. 28.000 km er desuden omfattet af naturbeskyttelsesloven.

Hovedparten af vores vandløb og ådale er påvirket af menneskelig aktivitet. I forbindelse med den omfattende afvanding og opdyrkning af å-nære lavbundsarealer, er mere end 90 % af vandløbene blevet rettet ud og uddybet gennem de sidste ca. 200 år. Disse påvirkninger har resulteret i forringelser af vigtige opvækst- og levesteder for en række dyr og planter.

Udretning og grødeskæring er foregået af hensyn til afvanding af arealerne langs vandløbene. Rørlægninger, spærringer, vandindvinding og udledning af spildevand, har også medvirket til den dårlige tilstand i vandløbene.

I den nye vandløbslov fra 1982 blev der indført et krav om at tage natur- og miljøhensyn i administrationen og vedligeholdelsen af vandløbene, hvilket var starten på at forbedre tilstanden for smådyr, fisk og planter.

DANMARKS SPORTSFISKERFORBUND MENER

Danmark halter gevaldigt bagud, når det kommer til at gøre en indsats for natur, miljø og fisk i vores vandløb og ådale. Det skyldes hovedsageligt manglende politiske vilje, unødvendigt bureaukrati og for få økonomiske midler. Men Danmark er i henhold til EU's Naturdirektiver forpligtet til at gøre en indsats og sikre god økologisk tilstand.



“

Trusler og udfordringer

Indsatsen for at forbedre tilstanden i vores vandløb og ådale står overfor en række udfordringer. Blandt dem er de mest centrale:

- En forældet forvaltningskultur i ministerier og kommuner – der tænkes i siloer.
- Manglende politisk opmærksomhed og vilje til at implementere de nødvendige indsatser.
- Manglende midler til indsatser.
- Landbrugets store gæld og høj belåning af landbrugsejendomme gør jordfordeling i ådalene svær og dyr.
- Lodsejermodstand – da det er kutyme i DK, at det skal være frivilligt om en lodsejer er med i et projekt.
- Ikke alle vandløb og ådale er velegnede til jordfordelingsprojekter, da det er vanskeligt at afgrænse projektområdet og undgå påvirkning af et meget stort opland.
- Forældede og ulovlige regulativer, der ikke sikrer skånsom vedligeholdelse og dermed sunde vandløb, med stor variation og mange skjulesteder.
- Manglende og forsinket implementering af EU's Naturdirektiver – herunder Vandramme- og Habitatdirektivet.
- Den danske lovgivning – særligt vandløbsloven – er forældet og lever ikke op til EU-lovgivningen.



POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK ANGÅENDE VANDLØB OG ÅDALE

Ifølge Danmarks Sportsfiskerforbund bør myndighederne og politikerne fokusere på tre indsatsområder:

Spærringer: Fjernelse af spærringer, så fiskene kan vandre frit op og ned i vores vandløbssystemer.

Vedligeholdelse: Nye regulativer med ingen eller skånsom vedligeholdelse, der sikrer fiskene skjul og større overlevelse – samt en øget biodiversitet i vandløbene.

Ådale: Ekstensivering af å-nær landbrugsjord, hvilket betyder at der ikke skal dyrkes korn og andre afgrøder som kræver pløjning, gødsning og sprøjtning, så naturen i vandløbene og ådalene kan spille sammen og vi får de naturlige enge tilbage. Det vil både sikre en rigere natur, afhjælpe oversvømmelser af landbrugsjord og byer, binde kvælstof og fosfor og dermed begrænse udledningen, forbedre de rekreative muligheder og bidrage til udvikling af landdistrikterne.

FORSLAG TIL HANDLINGER

- Et øget politisk pres for at få flere midler og mindre silotænkning i vandløbs- og ådalsindsatsen.
- Arbejde for en opdateret vandløbslov, hvor hensyn til natur og miljø har førsteprioritet.
- Arbejde for en mere helhedsorienteret indsats i vandløb og ådale, der kan sikre os mod klimaændringer i form af oversvømmelser samt begrænse udledning af kvælstof og fosfor ved at binde næringsstofferne i ådalene.
- Oplyse og uddanne forbundets Natur- og Miljøteams og lokalforeninger med henblik på at få skub i vandløbs- og ådalsindsatser lokalt.
- Assistere lokale foreninger i arbejdet med at skabe brede samarbejder om helhedsorienterede løsninger ved vandløb og ådale.
- Påklage ulovlige vandløbsregulativer, så vi sikrer skånsom vedligeholdelse af vandløbene.
- Fortsætte samarbejdet i gruppen Fremtidens bæredygtige landskaber efter den officielle nedlukning fra Realdania i 2022.

FORELØBIGE INDSATSER

Danmarks Sportsfiskerforbund har i årtier arbejdet for naturlige vandløb og ådale. Blandt de vigtigste indsatser og sejre tæller:

- Etablering af kurser/uddannelse af de frivillige vandplejefolk i vandløbsrestaurering og elfiskeri.
- Oprettelse af Natur- og Miljøteams i alle 23 vandoplande.
- Etablering af opkøbsordning for dambrug.
- Udpege og uddanne frivillige til alle lokale vandråd i alle vandplanperioder.
- Etablering af ordning for pumpeløsninger til indtagning af å-vand ved dambrug og dermed muliggøre fjernelse af spærringer.
- Deltagelse i Collective Impact "Fremtidens bæredygtige landskaber" siden 2014 (styregrupper og arbejdsgrupper).
- Gentagende politisk pres for flest mulige vandløb i vandområdeplanerne.
- Høringssvar og klager angående regulativer, miljøgodkendelser af dambrug, vandindvindingsstilladelser, vådområdeprojekter m.m..
- Rådgivning af foreninger angående lokale vandløbsindsatser.

“

Sådan får vi mest for pengene

Ådalene er nøglen til at håndtere oversvømmelser, reducere CO2 fra lavbundsarealer, forbedre vandmiljø og biodiversitet og skabe sammenhængende naturområder med sunde fiskebestande.

Men skal ådalenes potentiale udnyttes, er der behov for, at de økonomiske rammer kommer på plads og at besværlige bureaukratiske processer afskaffes.

Værktøjet er engangserstatninger og/eller multifunktionel jordfordeling, der giver lodsejerne et valg, når deres jord skal anvendes til andet formål end den intensive drift.

Det skorter ikke på projekter og midlerne til at realisere disse. Problemet er, at midlerne findes i forskellige kasser og er afsat til specifikke indsatser – der skal arbejdes i helheder i stedet for.